

2021-09-01

Förslag till synpunkter

Dnr: KFKS 2021/720

Remiss SOU 2021:33 En tioårig grundskola – Införandet av en ny årskurs I i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan

5.1 Förskoleklassen upphör och lågstadiet utökas med en ny årskurs 1

Förslag: Förskoleklassen upphör och lågstadiet utökas med en ny årskurs 1
Förslag: Förskoleklassen ska upphöra som egen skolform. Grundskolan, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska utökas med ett år genom en ny första årskurs.

Därmed blir grundskolan tioårig, grundsärskolan tioårig, specialskolan elvaårig och sameskolan sjuårig.

Lågstadiet i grundskolan, grundsärskolan och sameskolan kommer att omfatta årskurs 1–4 samt i specialskolan årskurserna 1–5.

Förslaget tillstyrks.

Förskoleklassens syfte och uppdrag är otydligt. Att förskoleklassen utgör en egen skolform medför en ytterligare övergång mellan skolformer för eleverna och försvårar kontinuiteten för eleverna och möjligheten för förskollärare och lärare

att följa elevernas progression. Att förskoleklassen som egen skolform upphör och att, för sexåringar, istället införa årskurs 1 är därför positivt.

Det övergripande syftet med utredningens förslag är att stärka kunskapsresultaten. Utredningen föreslår dock inte ökade kunskapskrav i nya lågstadiet eller i grundskolan i övrigt. Det framgår inte av utredningen vad som avses med att *stärka kunskapsresultaten*. Nacka kommun hade önskat att utredningen tydliggjort detta.

5.2.1. Utbildningens syfte

Förslag: Syftet med utbildningen i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska vara oförändrat och ska även gälla för nya årskurs 1.

Förslaget tillstyrks.

5.2.2 Undervisning i ämnen och ämnesområden

Förslag: Bestämmelserna om ämnen och strukturerad undervisning i grundskolan, specialskolan och sameskolan samt om ämnen och ämnesområden och strukturerad undervisning i grundsärskolan ska gälla för nya årskurs 1.

Eleverna i de tidigaste skolåren ska dessutom genom undervisning som varierar i uttrycksform och arbetssätt, introduceras till skolmiljön och ges goda förutsättningar för den fortsatta utbildningen.

Stycke 1 i förslaget tillstyrks.

Stycke 2 i förslaget avstyrks. Att eleverna ska ”ges goda förutsättningar för den fortsatta utbildningen” gäller redan samtliga elever, oavsett årskurs. Även det att undervisningen ska varieras i uttrycksform och arbetssätt gäller redan för elever i samtliga skolår, och inte bara för dem i de tidigaste. Föreslagen skrivning skapar otydlighet då ”undervisning som varierar i uttrycksform och arbetssätt” framstår som ett motsatsförhållande till strukturerad undervisning. *Hur* undervisningen ska bedrivas är därtill professionens ansvar och inget som ska regleras av staten. Av dessa anledningar avstyrker Nacka kommun att stycke 2 införs.

5.2.3 Den garanterade undervisningstiden i nya årskurs 1 ska vara tre timmar per dag och timplanerna ska utökas

Förslag: Den garanterade undervisningstiden ska utökas med 534 timmar i grundskolan och motsvande skolformer, vilket motsvarar tre timmar undervisning per skoldag i nya årskurs 1. Timplanerna för grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska utökas med 534 timmar i lågstadiet. Skolverket bör få i uppdrag att ta fram förslag till fördelning av den utökade undervisningstiden i ämnen i lågstadiet. Dessa timmar bör till övervägande del användas för undervisning i svenska eller svenska som

andraspråk och matematik. När det gäller grundsärskolans timplan för inriktningen träningskolan bör Skolverket få i uppdrag att ta fram förslag till fördelning av undervisningstid i ämnesområden.

Förslaget tillstyrks. Nacka kommun ställer sig positiv till förslaget, både vad gäller antal garanterade undervisningstimmar och att dessa till övervägande del bör användas till undervisning i svenska eller svenska som andraspråk och matematik.

Utredningen menar att den garanterade undervisningstiden bör vara något högre i den nya årskurs 1 än den i dag lagstadgade tiden för förskoleklassen. Utredningens förslag innebär dock endast en *marginell* ökning av garanterade undervisningstimmar.

5.2.4 Ändringar i läroplaner

Förslag: Skolverket ska ges i uppdrag att utarbeta förslag till ändring i läroplanen för grundskolan, specialskolan och sameskolan genom att nuvarande del 3 om förskoleklassen tas bort.

Skolverket ska vidare ges i uppdrag att utarbeta förslag till ändring i grundskolans, grundsärskolans, specialskolans och sameskolans läroplaner på så sätt att det bör framgå att det första året ska innehålla betydande inslag av fysisk aktivitet och utevistelse, lek, samspel och social träning, estetiska uttrycksformer samt att undervisningen ska ha en rik variation av uttrycksformer och arbetssätt – men även ge en god introduktion till skolmiljön och en förberedelse för den fortsatta skolgången.

Skolverket ska också ges i uppdrag att utarbeta ändringsförslag gällande kursplanerna för det nya lågstadiet. Kursplanerna bör anpassas efter utredningens förslag om utökad timplan med tyngdpunkt på svenska, svenska som andraspråk och matematik i avsnitt 5.2.3 samt det nya kunskapskrav som föreslås i avsnitt 5.2.5.

Skolverket bör vidare se över kursplanerna för mellan- och högstadiet för att vid behov föreslå ändringar till följd av den utökade timplanen i lågstadiet.

Stycke 1, 3 och 4 i förslaget tillstyrks.

Stycke 2 i förslaget avstyrks. Förslaget innebär att det i läroplanens del 1 och 2 bör framgå att ”det första året ska innehålla betydande inslag av fysisk aktivitet

och utevistelse, lek, samspel och social träning, estetiska uttrycksformer...” Det är oklart om utredningen menar att undervisningen ska *innehålla* de nämnda inslagen. Om så är fallet anser Nacka kommun att skrivningen bör finnas – istället för i läroplanens del 1 och 2 som i förslaget – under det centrala innehållet i kursplanen för respektive ämne. Om det däremot handlar om *hur* undervisningen i de olika ämnena ska bedrivas så bör skrivningen helt tas bort då det, att avgöra hur undervisning ska bedrivas, är ett ansvar för professionen och inget som ska regleras av staten. Det är därtill märkligt om staten skulle välja en sådan styrning för *en viss* årkurs i grundskolan. Samma sak gäller det att ”undervisningen ska ha en rik variation av uttrycksformer och arbetsätt”. Av dessa anledningar avstyrker Nacka kommun att stycke 2 införs.

5.2.5 Kunskapskrav för godtagbara kunskaper i svenska, svenska som andraspråk och matematik för blivande årskurs 2 (3)

Förslag: Det ska finnas kunskapskrav för godtagbara kunskaper i svenska eller svenska som andraspråk och matematik i årskurs 2 i grundskolan och sameskolan, respektive årskurs 3 i specialskolan.

Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram förslag till nya kunskapskrav.

Förslaget avstyrks.

Nacka kommun är positiv till att kunskapskraven som nu finns i årskurs 1 utvidgas till att, förutom i läsförståelse, även innefatta grundläggande skrivförmåga samt grundläggande matematiskt tänkande inklusive taluppfattning. Nacka kommun anser dock är de ska finnas i nya årskurs 1 i stället för blivande årskurs 2. Kunskapskrav i nya årskurs 1 är av vikt för att signalera vad undervisningen förväntas leda fram till och tydliggöra vad varje elev ska lära sig.

Kunskapskrav i nya årskurs 1 medför att elevers behov av ledning och stimulans, extra anpassningar och särskilt stöd synliggörs så att insatser sätts in i tid.

5.2.6 Kunskapskrav i nya årskurs 4(5), 7(8) och 10(11)

Förslag: De kunskapskrav för godtagbara kunskaper som i dag finns i årskurs 3, ska flyttas till årskurs 4 i grundskolan. De kunskapskrav som finns i årskurs 6, ska flyttas till årskurs 7 och de kunskapskrav som finns i årskurs 9 ska flyttas till

årskurs 10. I specialskolan ska det finnas kunskapskrav i årskurs 5, 8 och 11 och i sameskolan ska det finnas kunskapskrav i årskurs 4 och 7. När det gäller grundskolan bör kunskapskrav finnas i årskurs 4, 7 och 10.

Förslaget tillstyrks.

5.2.7 Obligatorisk kartläggning av språklig medvetenhet och matematiskt tänkande i nya årskurs 1

Förslag: Den obligatoriska kartläggning av språklig medvetenhet och matematiskt tänkande som genomförs i nuvarande förskoleklass ska genomföras i nya årskurs 1 i grundskolan, specialskolan och sameskolan. Skolverket bör få i uppdrag att revidera det obligatoriska kartlägningsmaterialet utifrån de ändringar som görs i läroplanen och de nya kunskapskrav som föreslås gälla i nya årskurs 2(3).

Förslaget tillstyrks.

Nacka kommun ställer sig positiv till att den obligatoriska kartläggningen genomförs i nya årskurs 1. Med bakgrund av att Nacka kommun anser att kunskapskrav ska finnas i nya årskurs 1 (se yttrande, förslag 5.2.5) kan den obligatoriska kartläggningen med fördel genomföras i *början* av läsåret. Syftet med kartläggningen blir tydligt: Att läraren får en bild över varje elevs styrkor och utvecklingsområden för att utifrån det, och kunskapskraven, kunna planera undervisningen på bästa sätt.

5.2.8 Obligatoriska bedömningsstöd för att bedöma läs- och skrivutveckling respektive taluppfattning i nya årskurs 2(3)

Förslag: De obligatoriska bedömningsstöd som används i nuvarande årskurs 1 för att bedöma läs- och skrivutveckling respektive taluppfattning ska i stället användas i nya årskurs 2 i grundskolan och sameskolan samt i nya årskurs 3 i specialskolan. De obligatoriska bedömningsstöd som finns i nuvarande årskurs 1 i grundskolan ska i stället användas i nya årskurs 2.

Förslaget avstyrks.

Nacka kommun anser, som framgår under förslag 5.2.5, att kunskapskrav ska finnas i nya årskurs 1. I och med det menar Nacka kommun att obligatoriskt

bedömningsstöd för att bedöma läs- och skrivutveckling respektive taluppfattning ska finnas i nya årskurs 1. Läraren kan använda det som stöd i bedömningen för att se om eleven uppnått kunskapskraven i slutet av läsåret.

5.2.9 Nationella prov i årskurs 4(5), 7(8) och 10(11)

Förslag: De nationella prov som i dag ska användas i årskurs 3, 6 och 9 ska i stället genomföras i nya årskurs 4, 7 och 10 i grundskolan. I specialskolan ska nationella prov användas i årskurs 5, 8 och 11 och i sameskolan i årskurs 4 och 7. De nationella proven ska i övrigt vara oförändrade.

Förslaget tillstyrks.

6.2.1 De bestämmelser som gäller för behörighet i lågstadiet ska fortsättningsvis gälla

Förslag: De bestämmelser som gäller för behörighet att undervisa i grundskolans årskurs 1–3 ska gälla för behörighet att undervisa i grundskolans nya årskurs 1–4.

De bestämmelser som gäller för behörighet att undervisa i grundskolans årskurs 1–6 ska gälla för behörighet att undervisa i grundsärskolans nya årskurs 1–7.

De bestämmelser som gäller för behörighet att undervisa i specialskolan ska gälla för behörighet i specialskolans nya årskurser.

De bestämmelser som gäller för behörighet att undervisa i sameskolan ska gälla för behörighet att undervisa i sameskolans nya årskurser.

Följdändringar i benämningen av grundlärarexamen enligt högskoleförordningen (1993:100) och av årskursbeteckningar i behörighetsförordningen (2011:326) ska göras.

Förslaget tillstyrks.

6.2.2 Vissa förskollärare ska vara behöriga att undervisa i nya årskurs 1 i grundskolan och sameskolan under fem år

Förslag: En förskollärare som har en anställning i förskoleklassen senast den 30 juni 2026 och som enligt gällande bestämmelser är behörig att undervisa i förskoleklassen ska vara behörig att undervisa i nya årskurs 1 i grundskolan och sameskolan under en övergångsperiod om fem år.

Förslaget avstyrks. Se motivering under förslag 6.4.3.

6.2.3 Vissa förskollärare och lärare ska vara behöriga att undervisa i nya årskurs 1 i grundsärskolan under åtta respektive fem år

Förslag: En förskollärare eller lärare som har en anställning i förskoleklassen senast den 30 juni 2026 och som enligt gällande bestämmelser är behörig att undervisa i förskoleklassen ska vara behörig att undervisa i nya årskurs 1 i grundsärskolan under en övergångsperiod om åtta år.

En förskollärare som har en anställning i grundsärskolan senast den 30 juni 2026 och som är behörig att undervisa i ämnesområden i träningskolan ska vara behörig att undervisa i ämnen i nya årskurs 1 i grundsärskolan under en övergångsperiod om fem år.

Förslaget avstyrks. Se motivering under förslag 6.4.3.

6.2.5 Förskollärare med speciallärarexamen som bedriver undervisning som avser särskilt stöd

Förslag: En förskollärare som har en anställning i förskoleklassen senast den 30 juni 2026 och som enligt gällande bestämmelser är behörig att som speciallärare bedriva undervisning avseende särskilt stöd i förskoleklassen ska vara behörig att som speciallärare bedriva undervisning avseende särskilt stöd i årskurs 1 i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan under en övergångsperiod om fem år.

Förslaget avstyrks. Se motivering under förslag 6.4.3.

6.4.2 Utbildning för behörighet i årskurs 1 och 2

Förslag: Skolverket ska ges i uppdrag att i samverkan med lärosäten erbjuda den fortbildning som ska ge förskollärare, som har minst fem års erfarenhet av arbete i förskoleklassen eller nya årskurs 1, behörighet i årskurs 1 och 2.

Utbildningen bör omfatta 30 högskolepoäng, 15 högskolepoäng avseende svenska och 15 högskolepoäng avseende matematik. Utbildning bör kunna genomföras på deltid under ett år.

Förslaget avstyrks. Se motivering under förslag 6.4.3.

6.4.3 Utbildning för behörighet i ämnen i årskurs 1–4

Förslag: Skolverket bör ges i uppdrag att i samverkan med lärosäten erbjuda fortbildning som syftar till att ge förskollärare behörighet i ett eller flera ämnen i lågstadiet.

Förslaget avstyrks.

Nacka kommun avstyrker förslagen 6.2.2, 6.2.3 och 6.2.5 som alla handlar om att vissa förskollärare ska vara behöriga att undervisa i nya årskurs 1 i grundskolan, och i grundsärskolan under fem respektive åtta år. Vidare avstyrker Nacka kommun förslagen 6.4.2 och 6.4.3 som handlar om utbildning för att ge förskollärare behörighet i årskurs 1-2 respektive 1-4.

Utredningens förslag innebär att flera olika varianter av behörigheter, varav en är förskollärare som helt saknar utbildning för undervisning i grundskolan, skulle förekomma i lågstadiet, under en övergångsperiod fram till 2031. Nacka kommun menar att detta skulle leda till otydlighet och medföra svårigheter: Otydlighet vad gäller syftet med nya årskurs 1 och det nya lågstadiet och svårigheter med att organisera verksamheten så att eleverna får kontinuitet i undervisningen under lågstadietiden. Förslagen tycks inte ha utgångspunkt i elevperspektivet.

Nacka kommun kan konstatera att förskollärare och lärare som undervisar i nya lågstadiet kommer ha olika kompetenser under en lång tid. Nacka kommun ser en stor risk att förslagen medför en ojämn kvalitet på undervisningen i lågstadiet och att reformens syfte – att stärka kunskapsresultaten – därmed inte uppnås.

Nacka kommun anser att förskollärare som arbetar i förskoleklass ska kunna genomgå utbildning för att uppnå behörighet att undervisa i grundskolans årskurs 1-4, motsvarande den behörighet som den nuvarande grundlärarutbildningen ger.

6.4.4 Statsbidrag för fortbildning av förskollärare

Förslag: Statsbidrag ska utgå för fortbildning som syftar till att förskollärare ska bli behöriga att undervisa i årskurs 1 och 2 i lågstadiet.

Statsbidrag ska även utgå för fortbildning som syftar till att ge förskollärare behörighet i ett eller flera ämnen i lågstadiet. Statsbidraget ska vidare kunna sökas av huvudmän för grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan.

Statsbidrag ska kunna utgå för de förskollärare som är anställda för undervisning i förskoleklassen, träningskolan i grundsärskolan eller nya årskurs 1. Statsbidraget bör vara tidsbegränsat och möjligt för huvudmännen att söka till och med 2034.

Förslaget tillstyrks.

Nacka kommun ställer sig positiv till att statsbidrag utgår för fortbildning som syftar till att förskollärare blir behöriga att undervisa i årskurs 1-4.

6.5 Kompetensutvecklande insatser för lärare m.fl.

Förslag: Skolverket ska ges i uppdrag att genomföra en kompetensutvecklande insats i syfte att säkerställa att de lärare som ska arbeta i blivande årskurs 1 kan integrera förskolans pedagogik och arbetssätt på lämpligt sätt i undervisningen. Detta bör ske i samverkan med lärosäten.

Insatsen bör genomföras som ett Förskolepedagogiskt lyft för lärare och rikta sig till lärare och andra berörda personalgrupper som i dag arbetar i förskoleklassen eller i lågstadiet, och som i sin grundutbildning saknar kompetens gällande förskolans pedagogik och arbetssätt.

Skolverkets uppdrag bör innefatta såväl framtagandet av kompetensutvecklingsinsatser med detta ändamål, som revidering av befintliga insatser som riktar sig mot nuvarande förskoleklassen och lågstadiet. Dessa bör även vara anpassade för att kunna tillämpas i nya årskurs 1.

Vid behov av särskilt anpassad kompetensutveckling för lärare inom grundskolan, specialskolan och sameskolan bör tillgången till skolformsspecifika insatser säkerställas.

Förslaget avstyrks.

Lärare har redan utbildning och kompetens i att bedriva undervisning i ämnen, arbeta mot fastställda kunskapsmål och att bedöma varje elevs kunskapsnivå. Om reformen genomförs så är skillnaden för lärare som idag arbetar i årskurs 1-3 att de kommer bedriva undervisning för en ny åldersgrupp, sexåringar. Det som behöver säkerställas är att dessa lärare har kompetens att bedriva undervisning för den nya åldersgruppen.

Istället för fortbildning genom ett Förskolepedagogiskt lyft anser Nacka kommun att den kompetenshöjande insats som behövs är fortbildning i hur utveckling och lärande sker hos sexåringar och hur undervisning för denna åldersgrupp kan bedrivas.

7.1.1 De nya bestämmelserna tillämpas från och med läsåret 2026/27

Förslag: Bestämmelserna gällande en tioårig grundskola, en tioårig grundskola, en elvaårig specialskola och en sjuårig sameskola träder i kraft den 1 augusti 2024, och ska tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2026, alltså läsåret 2026/27.

Förslaget avstyrks.

Nacka kommun anser att förberedelse tiden, både inför det att bestämmelserna träder i kraft och att de ska tillämpas, är alltför lång.

7.1.2 En nationellt samlad implementering

Förslag: Den tioåriga grundskolan, tioåriga grundskolan, elvaåriga specialskolan och sjuåriga sameskolan föreslås implementeras genom en nationellt samlad reformstrategi.

Förslaget tillstyrks.

7.1.4 Stöd till huvudmännens lokala implementering

Förslag: Skolverket bör med anledning av reformen ges i uppdrag att utarbeta och genomföra implementeringsinsatser riktade till huvudmän, skolchefer, rektorer, lärare, förskollärare samt andra berörda personalgrupper. Stödinsatserna bör vara inriktade mot dels det lokala implementeringsarbetet och hur det kan organiseras, dels de innehållsliga aspekterna av de reviderade styrdokumenterna.

Förslaget tillstyrks.

7.1.5 Statsbidrag för kapacitetsförstärkande och kvalitetshöjande åtgärder i lågstadiet

Förslag: Statsbidrag ska utgå till huvudmännen i syfte att möjliggöra en kapacitetsförstärkning samt säkerställa kvaliteten i utbildningen i lågstadiet under den tid som reformen implementeras. Statsbidraget bör vara tidsbegränsat och möjligt för huvudmännen att söka från höstterminen 2025 till och med utgången av 2030.

Förslaget tillstyrks.

Nacka kommun finner det nödvändigt med statsbidrag för att täcka de kostnader som uppstår i och med implementeringen av reformen.